

een koning met zwaard en schild in een koggeschip (139-M01, afb. 407.2). Rondom de ronde voorstelling is een parelrand aanwezig. Binnen het stempel staat tweemaal de letter H. De H staat voor een Henricus nobel uit Engeland. Op de keerzijde staan binnen een lauwerkrans de letters TE. Dat zijn de initialen van Thomas Edelinck, die vermoedelijk omstreeks 1600 in Brugge werkzaam was.

Het derde muntgewicht heeft op de voorzijde een stempel met zes stippen (233-M01, afb. 407.3). Op de keerzijde staat een handje met de letters BF. Het muntgewicht is gemaakt door Bernaert Foncq die werkzaam was in Antwerpen tussen 1577 en 1603.

Het laatste muntgewicht is een rond exemplaar dat is gemaakt van lood (171-M02). Op de voorzijde staat een rond stempel met pijlenbundel en de letters SR. Dat staat voor Spaans Reaal.

Afb. 408 Leprozenlood van Enkhuizen met de afbeelding van een mannenhoofd met daaronder de letters LPH (LeProzenHuis), diameter 24 mm (174-M01). Schaal 2:1.

Rechts: uitsnede van de stadsplattegrond van Enkhuizen van Janssonius uit 1657, met het in 1614 gebouwde leprozenhuis bij de Nieuwe Keetenpoort. Het Leprozenhuis had als naam het "Vergulde Hoofd", een symbool dat terugkeert op de penning.

Leprozenlood

Een kleine loden penning (diameter 24 mm) is een leprozenpenning van Enkhuizen (174-M01, afb. 408). Op de voorzijde staat binnen parelrand een mannenbuste en profile met daar onder de letters LPH. Dat staat voor Leprozenhuis, een opvanghuis voor melaatsen. Met de penning moest iemand zich bij het leprozenhuis kenbaar maken als leproos. In de Muntkoerier van 1994 is door Kussendrager een artikel aan dit type penning gewijd naar aanleiding van de aankoop door hem van een dergelijke penning op een veiling in 1991.¹⁹⁰ De door hem gekochte penning staat ook afgebeeld in 'Pennincxkens van loode'.¹⁹¹ De diameter van die penning is een stuk groter (52 mm) dan het hier gevonden exemplaar, maar heeft een identiek stempel. Kussendrager verwijst in zijn artikel naar nog een tweede exemplaar dat in 1990 uit een nalatenschap aan de gemeente Enkhuizen is geschonken. Deze heeft een diameter van 30 mm. Op een internetsite van Kussendrager staat nog een aantal penningen afgebeeld en beschreven.¹⁹² Een van deze bevindt zich in het Numismatisch Kabinet van het Teylers Museum in Haarlem.¹⁹³ De andere penningen maken deel uit van de collectie van de Gemeente Enkhuizen.

190 Kussendrager 1994.

191 Pelsdonk 2003, 188 (afb. 242).

192 Site over bakenloodjes en loden penningen van A. Kussendrager: <http://www.loodjes.nl/Enkhuizen/Enkhuizen.html>.

193 Teylers Museum: <http://teylers.adlibhosting.com/>. Inventarisnr TMNK 1997-216.

Kussendragers heeft deze in 2007 geïnventariseerd.¹⁹⁴ In de stadhuiscollectie bevinden zich vijf leprozenloden en twee bronzen afslagen van leprozenloden.¹⁹⁵ De diameter varieert van 26 tot 31 mm. Het bij de rioolbegeleiding gevonden lood is dus het kleinst bekende lood.

In 1608 verkregen de "Voogden der leprozen" van Enkhuizen goedkeuring voor de bouw van een leprozenhuis. Ten behoeve van de bouw hielden de regenten met toestemming van de Staten van Holland en West-Friesland een loterij.¹⁹⁶ In 1614 waren voldoende financiën bijeen verzameld om te starten met de bouw. Het leprozenhuis kwam vlakbij de Nieuwe Ketenpoort te staan (afb. 408). Op de kaart in de kroniek van Brandt uit 1666 staat bij dit huis vermeld dat het toen het kruithuis was. Het leprozenhuis was ondergebracht in het voormalige St. Ceciliaklooster. Het leprozenhuis van Enkhuizen stond bekend onder de naam het "Gulden Hoofd". Wellicht bevond zich in de gevel van het huis een vergulde gevelsteen met een hoofd.

Afb. 409 Riembeslag met engelenhoofdje en bevestigingsoogje, 17de eeuw (39-M03). Schaal 1:1.

Divers

Een versierd riembeslag met engelenhoofdje dateert vermoedelijk uit de tweede helft van de 16de of het begin van de 17de eeuw (39-M03, afb. 409). Het riembeslag is voorzien van een oogje. Andere vondsten die tot deze periode zijn te rekenen zijn onder andere een messing bikkeltje (V160) en een fragment van een messing snuitschaar (V31).

18de en 19de eeuw

De vondsten uit de 18de en 19de eeuw zijn vermoedelijk met name afkomstig uit de havenvulling van de Noorder Havendijk uit 1727, de demping bij het Wilhelminaplantsoen uit de tweede kwart van de 19de eeuw en de ophogingslagen van de straten. Vooral munten en verzegelloodjes zijn in deze periode te plaatsen.

Munten

Diverse munten dateren uit de 18de en 19de eeuw. Hier worden alleen de munten opgesomd waarop een jaartal staat om een indruk te geven van de vondsten die zijn gedaan: uiten Holland 1702, 1715, 1720 (2x), 1723, 1739, 1765, 1769, uiten West-Friesland 1702, 1715, 1727, 1768, uiten Utrecht 1740, 1765, 1790, uiten Gelderland 1703 (2x), duit Zeeland 1780, cent Holland (Willem) 1828, ½ cent 1822 en 1864, cent 1821, 1876, 1884 en een ¼ stuber uit 1757. Het is het gangbare kleingeld in de 18de en 19de eeuw. De munten uit de 20ste eeuw zijn buiten beschouwing gelaten.

Rekenpenningen

In de stortgrond zijn niet alleen munten, maar ook enkele rekenpenningen gevonden. Op een van de penningen (32-M03, diameter 18 mm) staan op de voorzijde vier Franse lelies en een kroon en de randtekst LAZ.GOTT.LAUFFERS.RECH.PFEN en op de keerzijde een buste met de randtekst LUD.XIIII.D.G.FR.ET.NAV.REX. De penning is gemaakt door Gottlieb Lauffer in

194 <http://www.loodjes.nl/Enkhuizen/Gemeente%20Enkhuizen.html>

195 Inventarisnummers 1488, 1557, 1558, 4944, 2392 en 2395.

196 WFA 0120 29b.